

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania J. K.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Szczecinie
o zwrot nienależnie pobranego świadczenia,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 15
stycznia 2025 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Lublinie
z dnia 22 lutego 2024 r., sygn. akt III AUa 735/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującego się na rzecz pozwanego kwotę
240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

ł.n

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Lublinie, wyrokiem z 22 lutego 2024 r., oddalił apelację J. K. od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu z 22 kwietnia 2022 r., mocą którego oddalono odwołanie ubezpieczonego od decyzji organu rentowego z 20 maja 2021 r. w przedmiocie zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

W sprawie zostało ustalone, że ubezpieczony we wniosku o emeryturę złożył oświadczenie (pkt 6), iż nie pozostaje w stosunku pracy. Również w

kwestionariuszu zaznaczył, że od 19 września 2003 r. „do nadal bez pracy”. Nie wskazał zatem, że nie pracuje w Polsce, ale że w ogóle nie pozostaje w zatrudnieniu, co nie było zgodne z prawdą. Przy czym do wniosku o emeryturę skarżący dołączył dokumenty na okoliczność zatrudnienia i wynagrodzenia w Polsce oraz o odprowadzonych składkach w okresach oddelegowania na budowę eksportową, natomiast zaniechał dołączenia zaświadczenia o zatrudnieniu w Norwegii. Działania te Sąd Apelacyjny uznał za celowe, podkreślając, że w żadnym punkcie „informacji” załączonej do wniosku o emeryturę nie ma stwierdzenia, iż należy wskazać wyłącznie okresy ubezpieczenia w Polsce. W związku tym utrzymywanie przez odwołującego się, że był przekonany, iż zatrudnienie za granicą nie ma znaczenia dla ustalenia wypłaty świadczenia, w okolicznościach sprawy - zdaniem Sądu drugiej instancji - nie znajduje żadnego uzasadnienia. W takiej sytuacji zastosowanie ma art. 138 ust. 2 pkt 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ubezpieczonemu zostało bowiem wypłacane świadczenie emerytalne w wyniku świadomego wprowadzenia organu rentowego w błąd przez podanie informacji, że nie pozostaje w zatrudnieniu, co nie było zgodne z rzeczywistością.

Skargę kasacyjną wniósł pełnomocnik odwołującego się, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał się na jej oczywistą zasadność. Skarżący podniósł, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, przede wszystkim wobec rażącego uchybienia przepisom prawa materialnego jak i procesowego, który uznał automatycznie, że skarżący był pouczony w należyty sposób o konsekwencjach pozostawania w zatrudnieniu w chwili nabycia prawa do emerytury i obowiązku informowania organu rentowego o wykonywaniu pracy zarobkowej, przychodach i ich wysokości, bez szczegółowej analizy okoliczności wskazania przez ubezpieczonego we wniosku o emeryturę, że nie pracuje, w sytuacji gdy faktycznie pracował wówczas w Norwegii, co w konsekwencji doprowadziło do tego, że Sąd Apelacyjny błędnie uznał, że kwota określona w zaskarżonej decyzji jest świadczeniem nienależnie pobranym z uwagi na spełnienie przesłanek z art. 138 ust. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Formułując wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, oparty na przesłance przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia. W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tak rozumiana przesłanka „oczywistej zasadności skargi kasacyjnej” nie została skutecznie wykazana.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczącym problematyki zwrotu nienależnie pobranych świadczeń na tle art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przyjmuje się, że organ rentowy może domagać się zwrotu nienależnie pobranego świadczenia tylko wówczas, gdy ubezpieczonemu można przypisać złą wolę. Obowiązek zwrotu obciąża tylko tego, kto przyjął świadczenie w złej wierze, wiedząc, że mu się ono nie należy, co dotyczy zarówno osoby, która została pouczona o okolicznościach, w jakich nie powinna pobierać świadczeń, jak też tej osoby, która uzyskała świadczenia na podstawie nieprawdziwych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd instytucji ubezpieczeniowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 12 maja 2021 r., I USKP 19/21, LEX nr 3252282; z 28 kwietnia 2022 r., II USKP 156/21, LEX nr 3434029).

Kwestie, na których skarżący oparł twierdzenie o oczywistej zasadności skargi, były przedmiotem ustaleń i rozważań Sądu drugiej instancji. Sąd Apelacyjny uznał, że odwołujący się nie ujawnił zatrudnienia za granicą świadomie czym wprowadził w błąd organ rentowy, że nie pozostaje w zatrudnieniu, wobec czego w sprawie miał zastosowanie art. 138 ust. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach. Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że odwołujący się nie ujawnił zatrudnienia za granicą świadomie, bowiem w informacji zawartej na 4 stronie wniosku o emeryturę w pkt 13 odnoszącym się do wykazu wymaganych dokumentów niezbędnych do ustalenia prawa do emerytury oraz jej wysokości wskazano także na dokumenty potwierdzające okresy ubezpieczenia za granicą. W sprawie zwrócono również uwagę na okoliczność, że we wniosku o emeryturę (pkt 6) ubezpieczony złożył oświadczenie, że nie pozostaje w zatrudnieniu. Do wniosku o emeryturę skarżący dołączył dokumenty na okoliczność zatrudnienia i wynagrodzenia w Polsce, natomiast zaniechał dołączenia zaświadczenia o zatrudnieniu w Norwegii.

Sąd drugiej instancji ocenił, że okoliczności powyższe dają podstawę do przyjęcia, że świadczenie emerytalne pobrane przez skarżącego było świadczeniem nienależnie pobranym w rozumieniu art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej i podlegało zwrotowi. Ustalenia te i ocena są wiążące dla Sądu Najwyższego. Zawarty w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku sądu drugiej instancji, polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów, również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Nie spełnia się również zarzut oczywistego naruszenia wskazanych przez skarżącego przepisów postępowania przez oddalenie wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu uzupełniającego z przesłuchania K. K. i odwołującego się. W sytuacji kiedy zostały w sprawie ustalone wszystkie istotne okoliczności sprawy, a tak przyjął Sąd Apelacyjny, nie ma konieczności uzupełniania postępowania dowodowego.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy. Wobec czego orzeczono z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. i art. 98 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

r.g.